

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Janusz Nyczporuk

w sprawie z protestu M. E. S.-C.,
przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 5 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

M. S.-C. wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r., domagając się jego unieważnienia ze względu na dopuszczenie się w sprawie referendum przestępstwa nadużycia stypizowanego w art. 248 ust. 4 k.k., mającego zmasowany charakter na terytorium całego kraju.

W uzasadnieniu protestu Skarżąca podniosła, że liczni politycy tworzący Koalicyjny Komitet Wyborczy [...] publicznie i za pomocą środków masowego przekazu przedstawiali jako punkt swojego programu wyborczego wezwanie do odmowy pobrania karty do głosowania w referendum. Ponadto wskazała, że w dniu wyborów liczni członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych zadawali

wyborcom pytanie o wydanie karty referendalnej promując tym samym program publicznie ogłoszony przez lidera ww. listy wyborczej. Zdaniem Skarżącej oznaczało to promowanie nie tylko oddania głosu na konkretną listę wyborczą i konkretnych kandydatów, ale i promowanie odmowy pobrania karty do głosowania w referendum ogólnokrajowym. Skarżąca wskazała, że powyższe okoliczności miały miejsce na terenie całego kraju, a także w okręgu wyborczym nr [...]. Jak dalej podniosła, Państwowa Komisja Wyborcza w Komunikacie z 15 października 2023 r. uznała pytania zadawane przez członków OKW za niedopuszczalne. Zdaniem Skarżącej powyższe naruszenia miały wpływ na wynik referendum zarówno w całym kraju jak i okręgu wyborczym nr [...] do Senatu RP. Skarżąca dodała, że wskazaną praktykę potwierdza w swoim proteście wyborczym skierowanym do Sądu Najwyższego z 23 października 2023 członek Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w B.

Prokurator Generalny w swoim stanowisku z dnia 30 listopada 2023 r. wyraził pogląd, że wniesiony protest należy pozostawić bez dalszego biegu.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w swoim stanowisku z dnia 20 listopada 2023 r. uznał, że protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu, zaś w przypadku jego rozpoznania powinien zostać uznany za bezzasadny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „ustawa o referendum ogólnokrajowym”), przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum (ust. 1). Jeżeli podstawę protestu stanowi zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przez Państwową Komisję Wyborczą przepisów niniejszej ustawy dotyczących ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum, może go wnieść każda osoba uprawniona do udziału w referendum (ust. 2). Protest przeciwko ważności referendum z powodu naruszenia przepisów

niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania w obwodzie lub przez komisarza wyborczego może wnieść osoba, której nazwisko w dniu głosowania było umieszczone w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum odpowiednio w tym obwodzie głosowania lub na obszarze objętym właściwością komisarza wyborczego (ust. 3). Prawo wniesienia protestu przysługuje również przewodniczącemu komisji obwodowej, podmiotowi uprawnionemu, o którym mowa w art. 48, lub upoważnionej przez niego osobie (ust. 4).

Uregulowanie to uzupełnia art. 34 ustawy o referendum ogólnokrajowym, który stanowi, że protest wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (ust. 1), a do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (ust. 2).

Artykuł 241 § 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „Kodeks wyborczy”) określa warunki ustawowe wniesienia protestu przeciwko wyborom. Przepis ten stanowi, że wnoszący protest zobowiązany jest sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Artykuł 243 § 1 Kodeksu wyborczego przesądza natomiast, że Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 241.

Konstrukcyjnym elementem protestu jest zatem takie sformułowanie zarzutów popełnienia konkretnych przestępstw lub naruszeń ustawy o referendum ogólnokrajowym lub Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum lub wyborów, które poparte są dowodami i wykazują naruszenie własnego, konkretnego, rzeczywistego i aktualnego interesu protestującego. Przedmiotem protestu nie mogą być zarzuty abstrakcyjne, hipotetyczne, dotyczące innych osób, bliżej nieokreślone, niezwiązane ściśle z sytuacją prawną protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2023 r., I NSW 86/23;

z 14 listopada 2023 r., I NSW 83/23; z 30 października 2019 r., I NSW 117/19; z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19).

Odnosząc powyższe do niniejszego protestu, Sąd Najwyższy stwierdza, że wnosząca protest ograniczyła się do ogólnych i niesprecyzowanych – w istocie abstrakcyjnych zarzutów, że „liczni członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych zadawali wyborcom pytanie o wydanie karty referendalnej” oraz wykorzystania „referendum do promowania w ciszy wyborczej określonego komitetu wyborczego”.

Sformułowane zarzuty mają charakter abstrakcyjny i hipotetyczny, ponieważ wnosząca protest nie precyzuje nawet, w jakich okolicznościach miało dojść do nieprawidłowości. Sformułowany zarzut nie odpowiada zatem ustawie. Samo gołosłowne stwierdzenie wnoszącej protest, że przedstawione nieprawidłowości miały „zmasowany charakter” jest niewystarczające, ponieważ nie zostało ani udowodnione, ani nawet uprawdopodobnione. Sąd Najwyższy nie jest upoważniony ani do inicjowania postępowania protestowego z urzędu, ani do formułowania za protestującego zarzutów, ani wreszcie do wskazywania dowodów, na których protestujący opiera swoje zarzuty.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 243 § 1 *in principio* k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o., postanowił jak w sentencji.

[a!]